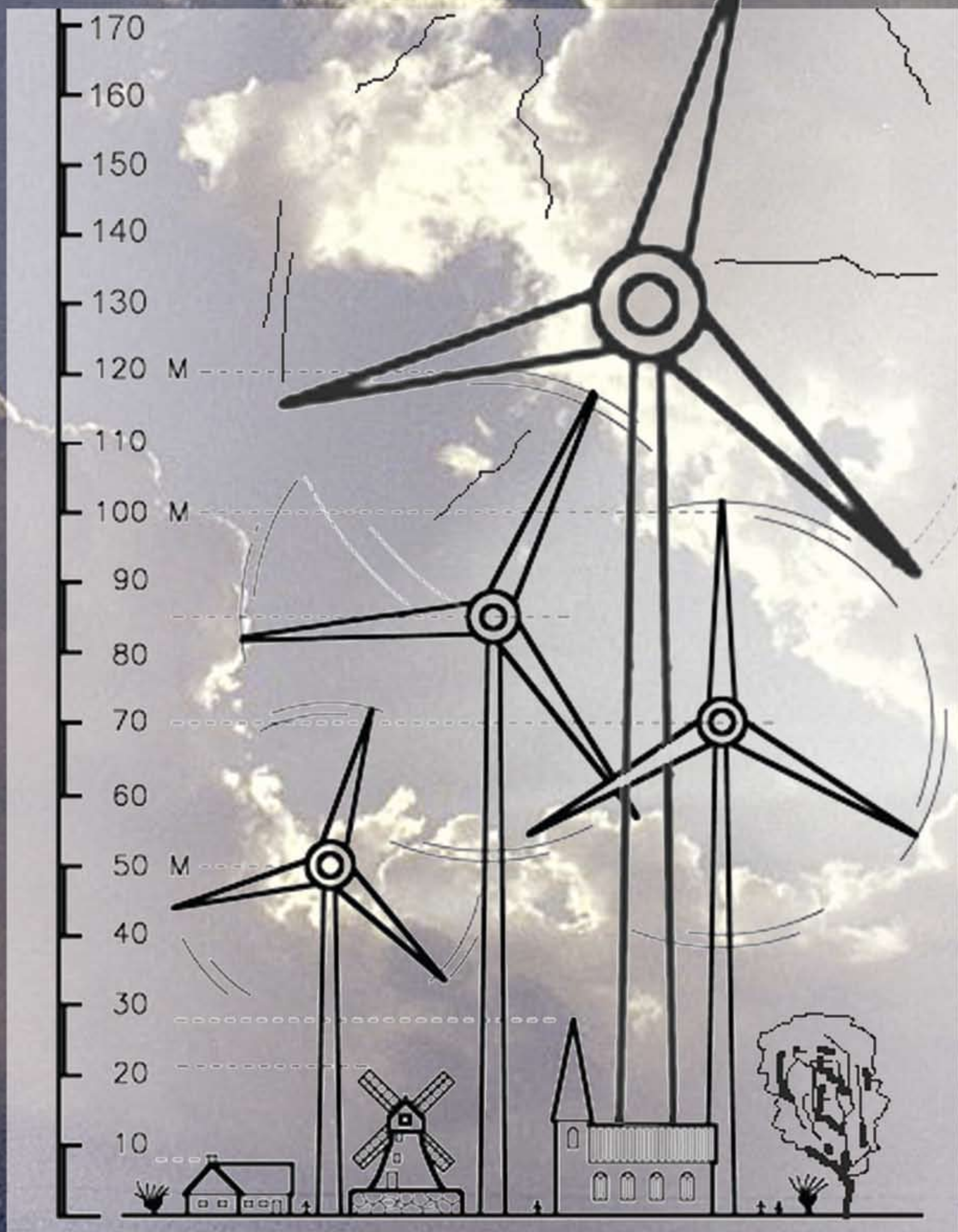

Platform Storm

STOP Windpark de Monden!

Heeft u de inloopavond gemist?

Op 30 juni j.l. is er voor de bewoners van de gemeente Borger-Odoorn een inloopavond gehouden. Op deze avond waren de initiatiefnemers van het windpark, Stichting Duurzame Energie Exloërmond (DEE), projectontwikkelaar Raedthuys en het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie aanwezig.

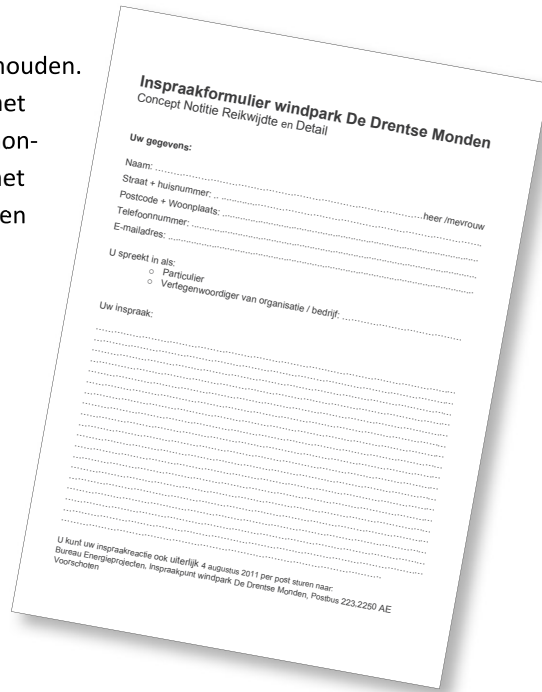
Voor alle inwoners die niet aanwezig waren publiceren wij nogmaals de getoonde posters.

Inschrijfformulier

Op pagina 4 van deze krant vindt u een inschrijfformulier, die u kunt uitknippen en opsturen om uw stem te laten horen.

Dit formulier is tevens te downloaden op www.PlatformStorm.nl.

Heeft u hulp nodig bij het invullen van het inspraakformulier? Maandag 18 juli 2011, vanaf 19.30 uur is er in het Dorpshuis Buinerveen een inloopavond.

Voorbeelden van inspraak:

- Geluid:** Bent u bang voor geluidsoverlast in uw huis of in uw tuin? Denkt u straks slechter of niet meer te kunnen slapen?
- Schaduw:** Krijgt u straks last van slagschaduw door wieken die het zonlicht weerkaatsen?
- Natuur:** Denkt u aan het verdwijnen van vogels, vlinders en vleermuizen? Wat denkt u van konijnen, hazen en egels?
- Landschap:** Wilt u het veenkoloniale aangezicht niet aan laten tasten door deze molens? Vindt u dat deze molens hier niet thuis horen? Bent u bang dat uw uitzicht door deze molens wordt verstoord?
- Veiligheid:** Bent u bang voor wonen onder en bij hoogspanningsmasten en kabels? Wilt u niet dat er industriële objecten in uw woonomgeving komen?
- Geld:** Ziet u straks uw huis in waarde dalen? Denkt u uw huis straks nog te kunnen verkopen?
- Sociaal:** Denkt u dat molens leiden tot krimp (mensen vertrekken)? Denkt u dat scholen moeten sluiten door de krimp? Wat is het effect van de krimp op uw vereniging(en) (minder leden)?

Waarom windenergie op land

- Kabinetsbeleid: Nederland verantwoord op weg naar steeds meer schone energie.
- Streven is in 2050 zo min mogelijk CO₂ uit te stoten. Dat gaat niet vanzelf.
- Om dit doel verantwoord te halen kiest het kabinet voor een geleidelijke overgang en een evenwichtige mix van verschillende vormen van energie, grijs (kolen, gas), groen (wind, biomassa) en kernenergie.
- Dat verzekert de betrouwbare aanvoer van energie en zadelt mensen en bedrijven niet op met onnodig hoge energiekosten.
- In 2020 moet 14% van de energieopwekking in Nederland duurzaam zijn.
- Het kabinet kiest er voor om op een zo goedkoop mogelijke manier die 14% duurzame energie gerealiseerd te krijgen.
- Daarom wordt de productie van de goedkoopste vormen van hernieuwbare (duurzame) energie gestimuleerd.
- Wind op land is een goedkope vorm van duurzame energie. Het kost ongeveer 9,5 eurocent per kilowattuur om te produceren.
- Ter vergelijking: wind op zee kost gemiddeld circa 17,5 cent per kilowattuur en zonneenergie circa 35 cent per kilowattuur. (Een gemiddeld huishouden gebruikt jaarlijks 3.500 kilowattuur stroom)
- De energiemarkt is een geliberaliseerde markt. Initiatiefnemers Stichting Duurzame Energieproductie Exloërmond en Raedthuys Windenergie BV tonen interesse om op die plek een windpark te bouwen.
- "De Drentse Monden" valt binnen het zoekgebied wind-energie van de provincie en past in het kabinetsbeleid energie en duurzame energie.

Planning en procedure

2011	2012	2013
Juni – september 2011 Publicatie kennisgeving voornemen en publicatie concept notitie Reikwijdte en Detail (notitie R&D) ter inzage Advies Commissie m.e.r. Vaststellen definitieve notitie R&D	September 2011 – tweede kwartaal 2012 Opstellen van milieueffectrapport (MER) en opstellen vergunning-aanvragen Derde kwartaal 2012 Indienen vergunningaanvragen Vierde kwartaal 2012 Ontwerp vergunningen, ontwerp inpassingplan (incl. MER) liggen ter inzage Advies Commissie m.e.r.	Begin 2013 Definitief inpassingplan en definitieve vergunningen liggen ter inzage Derde kwartaal 2013 (Indien van toepassing) Uitspraak Raad van State
Inspraakmoment Informatieavond (30 juni 2011)	Inspraakmoment Informatieavond (4 ^e kwartaal 2012)	Mogelijkheid instellen beroep

Over de Rijkscoördinatieregeling

Het kabinet staat voor een betrouwbare en steeds schonere energievoorziening. Om daarvoor te zorgen zijn onder andere investeringen in duurzame energie nodig.

Het kabinet vindt grootschalige windprojecten (groter dan 100 MW) een zaak van nationaal belang. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de nationale doelstelling van 14% duurzame energie in 2020. Een speciale procedure wordt daarom toegepast om dergelijke projecten zorgvuldig, efficiënt en voorspoedig te laten verlopen: de rijkscoördinatieregeling (RCR). Wanneer deze regeling van toepassing is, is de rijksoverheid het aanspreekpunt. Het rijk zorgt voor het ruimtelijk besluit: het rijksinpassingsplan dat te vergelijken is met een bestemmingsplan. Daarnaast worden onder deze regeling de verschillende besluiten (zoals vergunningen en ontheffingen) die voor het project nodig zijn, tegelijk en in onderling overleg met de betrokken partijen genomen.

Binnen de RCR hebben de betrokken partijen elk een eigen verantwoordelijkheid:

- Rijksoverheid;
- Initiatiefnemer(s);
- Gemeente en provincie.

Rijksoverheid

De minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie coördineert het proces. Het ruimtelijk besluit wordt genomen door de ministers van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie & van Infrastructuur en Milieu.

Initiatiefnemer(s)

De initiatiefnemers Stichting Duurzame Energieproductie Exloërmond en Raedthuys Windenergie BV die het project willen realiseren, zijn verantwoordelijk voor een goede projectvoorbereiding en het (tijdig) aanvragen van alle benodigde vergunningen en ontheffingen.

Gemeente Borger - Odoorn en provincie Drenthe

Het verlenen van vergunningen en ontheffingen (de zogenaamde uitvoeringsbesluiten) blijven de verantwoordelijkheid van de overheden die bevoegd gezag zijn. Zo verleent de gemeente Borger - Odoorn zelf bijvoorbeeld de omgevingsvergunning (Wabo) en verleent voor zover nodig de provincie Drenthe de vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet.

De conceptnotitie reikwijdte en detail

Wat staat er in de conceptnotitie reikwijdte en detail?

De conceptnotitie reikwijdte en detail is de start van de m.e.r.-procedure. In deze notitie staat aangegeven op welke wijze het milieuonderzoek zal worden uitgevoerd:

- achtergrond, doelstelling en voorgenomen activiteit;
- alternatieven;
- huidige situatie en te onderzoeken milieuaspecten;
- besluiten en procedures.

Wat kan ik doen?

U kunt uw zienswijze geven op deze conceptnotitie reikwijdte en detail.

U kunt gericht aangeven wat naar uw mening moet worden onderzocht en op welk detailniveau dat moet gebeuren om bij te dragen aan een gefundeerde en gemotiveerde besluitvorming.

U kunt uw reactie onder vermelding van "Inspraak windpark De Drentse Monden" tot en met 4 augustus 2011 sturen naar:

Inspraakpunt windpark De Drentse Monden
Bureau Energieprojecten
Postbus 223
2250 AE Voorschoten

Alle zienswijzen, reacties en adviezen worden beoordeeld en verwerkt in een definitieve 'notitie reikwijdte en detail'. Daarin wordt vastgelegd welke informatie in het MER opgenomen dient te worden.

Wat is een milieueffectrapport (MER)?

In een Milieueffectrapportage MER worden de milieueffecten in beeld gebracht. Hierbij kunt u denken aan effecten op het landschap, natuur en geluid. Zo kan de overheid de milieueffecten bij haar afwegingen en besluitvorming betrekken.

Rijkscoördinatieregeling
Op windpark De Drentse Monden is de Rijkscoördinatieregeling (RCR) van toepassing. Dit houdt onder meer in dat:

- de locatie van het windpark zal worden vastgelegd in een (rijks)inpassingsplan;
- inspraak op (ontwerp)-besluiten blijft bestaan en wordt gebundeld. Dit betekent dat op verschillende besluiten tegelijkertijd kan worden ingesproken.

Voor meer informatie: www.bureau-energieprojecten.nl

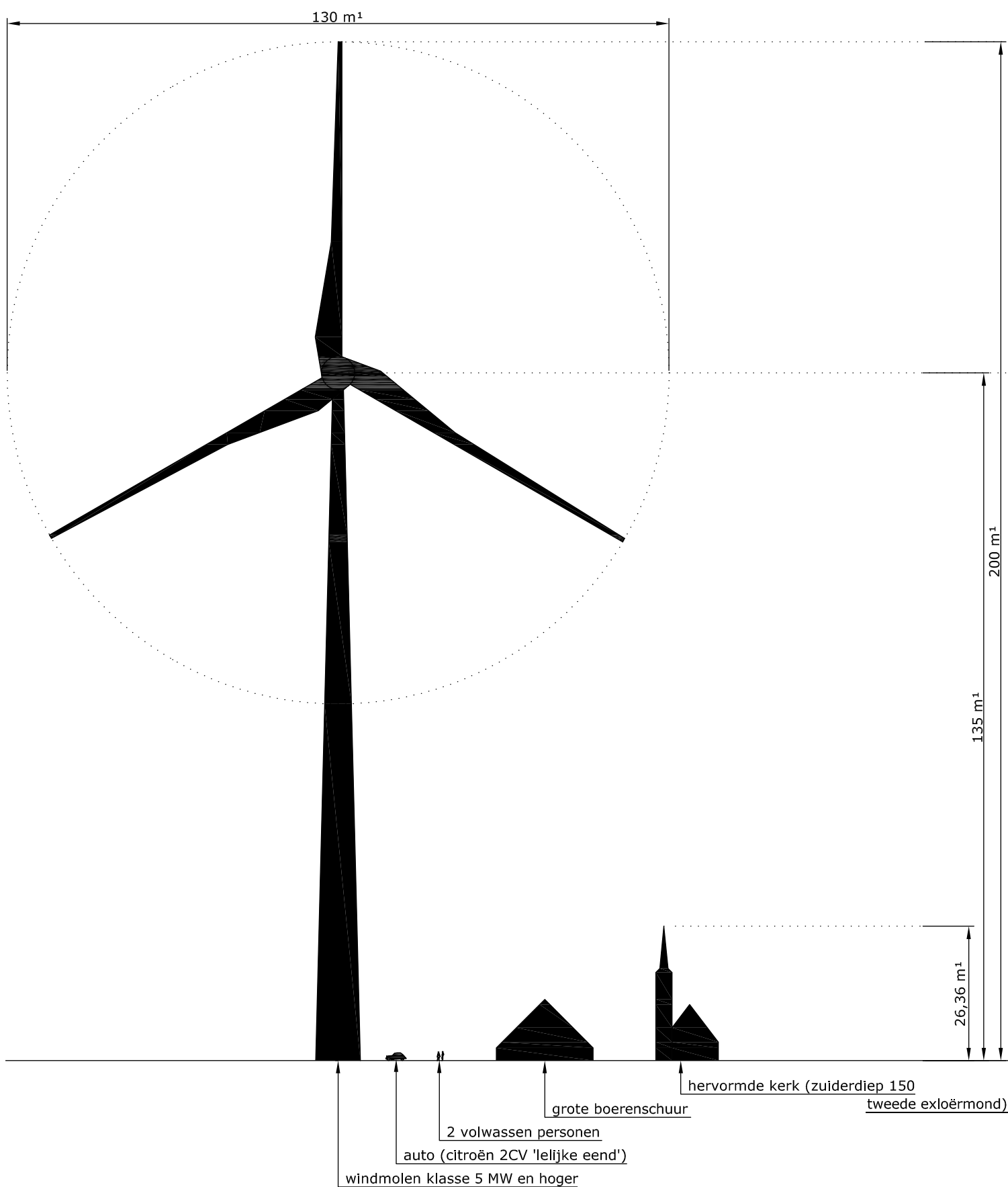
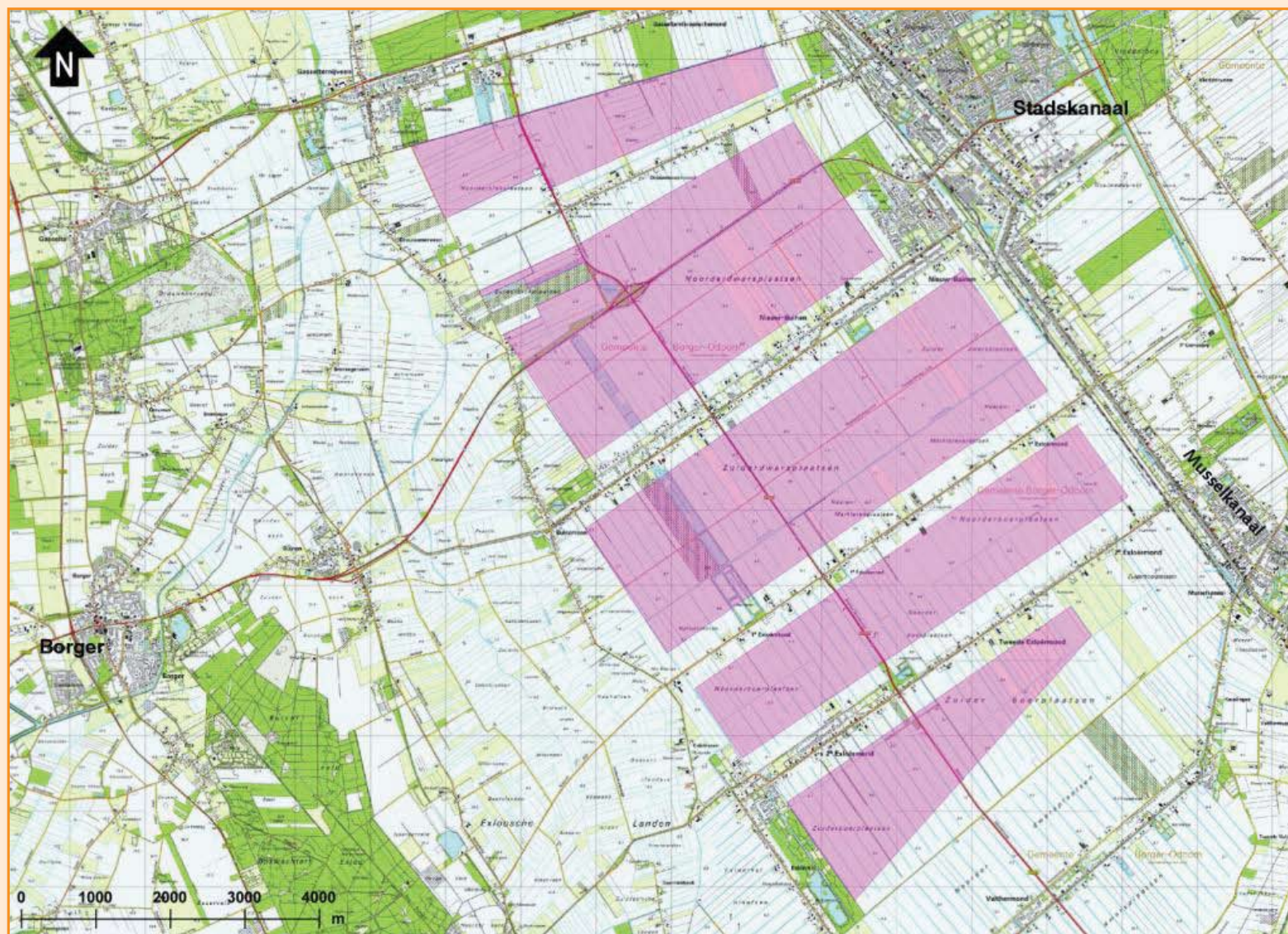
BELANGRIJK:

tot 4 augustus 2011 is er de mogelijkheid een zienswijze in te dienen! Hiermee kunt u aangeven wat u als bewoner wilt laten toetsen; in feite uw bezwaren!!!

Op onze website (www.platformstorm.nl) vindt u een voorbeeld van een ingevuld inspraakformulier.

Introductie

Platformstorm.nl is een initiatief van de bewoners van de Veenkoloniën om u te informeren over de vergaande plannen voor de ontwikkeling van een windpark in onze woonomgeving. De plannen voor het plaatsen van windmolens omvat een park van 70 tot 110 windmolens (piekhoogte bijna 200 meter) midden in onze leefomgeving (zie omkaderd gebied op de kaart). Zoals velen in onze gemeente en in de aanliggende gemeente Stadskanaal zijn we zeer bezorgd over deze plannen. Wat ons verontrust is dat het merendeel van onze bewoners niet op de hoogte is van de plannen om een windpark te realiseren. Wij zijn van mening dat besluiten over deze plannen in welke vorm dan ook, samen met de bewoners, lokale overheid, provincie en rijk moeten worden genomen. Het kan niet zo zijn dat door de grootschaligheid van het project de gemeente Borger-Odoorn en de Provincie Drenthe geen inspraak krijgen in de plannen van de rijksoverheid. De kostbare omgeving van rust en ruimte in onze Veenkoloniën gaat ons allemaal aan!! Houd u zelf op de hoogte van de ontwikkelingen en sluit u aan bij ons platform.

De nieuwe site www.platformstorm.nl informeert u over de gevolgen van de windmolens in uw leefomgeving.

Om u een indruk te geven van de impact van de windmolens: de watertoren van de gemeente Stadskanaal is 43 meter hoog. De masthoogte van een windmolen is 135 meter en de tiphoogte (van de wieken) is bijna 200 meter. Dit is bijna 4 maal zo hoog!!!

U kunt zich dus wel voorstellen wat dit betekent voor ons landschap. Direct gevolg voor u als bewoner is de waardedaling van huizen in het gebied. Zeg nou zelf: wie wil er wonen midden in een gebied met meer dan 70 tot 110 foeileijke windmolens met geluids- en slagschaduwoverlast. Niemand toch?!

Meld u dus nu aan voor de nieuwsbrief. Aanmelden kan door een mailtje te sturen naar platformstormborgerodoorn@gmail.com. Laat uw stem niet verloren gaan en strijd mee om onze leef- en woonomgeving te beschermen. Mocht u behoefte hebben, na het lezen van de platformstorm.nl, om actief deel te nemen aan het verzet tegen dit plan, laat het ons weten per e-mail! U bent van harte welkom.

LAAT UW STEM HOREN!!

STICHTING PLATFORM STORM

Secretariaat: Zuiderdiep 189,

9521 AE Nieuw Buinen

E-mail: platformstormborgerodoorn@gmail.com

Windenergie, of toch Windhandel; de feiten op een rij!

Kun je leven van de wind? Veel mensen stellen zich de vraag of dit mogelijk is. Na het lezen van dit artikel zult u begrijpen dat het om enorme bedragen gaat (miljoenen!!).

Er zijn in feite twee mogelijkheden om windenergie te exploiteren:

- Exploitatie door een derde partij. Het land wordt beschikbaar gesteld door de eigenaar; door verkoop of pacht. De grondeigenaar krijgt bijpacht een vergoeding wat kan oplopen tot een bedrag van 25.000 EURO jaarlijks. Windmolens hebben een technische levensduur van 20 jaar en de opbrengsten kunnen dan oplopen tot 500.000 EURO over de gehele periode voor een agrariër/grondeigenaar.
- Exploitatie van de windmolens in eigen beheer, samen met een projectontwikkelaar. Dit is het concept waar voor gekozen is in het huidige plan van Duurzame Energie Exploërmonden (DEE).

Een windmolen plaatsen kost veel geld. Denk aan de aanschaf van de windturbine, onderhoud en lokale belastingen. Maar windturbines leveren stroom en dat genereert inkomsten.

Een derde belangrijke factor zijn de subsidies (zgn. SDE+ regeling) en een eventuele Energie Investerings Aftrek.

De kosten voor de bouw en plaatsing van een windturbine zijn uitgedrukt in een bedrag per MW (megawatt) en bedragen ongeveer 1.4 miljoen EURO. In de huidige plannen in ons gebied wordt gesproken over 300MW tot 450MW. Als we uitgaan van 300MW zijn de totale investeringskosten 420 miljoen EURO en mogelijk oplopend naar 630 miljoen EURO.

Toch is het zonder subsidie niet mogelijk een windturbine met winst te laten draaien, daarvoor is een SDE-regeling (stimuleringsregeling van de overheid om windenergie te promoten). Het subsidiebedrag is maximaal 70.400 EURO per MW. In ons geval kan het totale bedrag variëren van 21 miljoen EURO tot 31 miljoen EURO. Inderdaad duizelingwekkende bedragen aan rijks-subsidie.

Uiteraard beschikken wij niet over de juiste gegevens van de investering en exploitatie van Windpark De Drentse Monden, maar wij willen u toch inzicht geven in de kosten en baten van een windpark. In onderstaande tabel wordt uitgegaan van een windpark van 15MW. Dit komt overeen met 5 windmolens van 3MW. Een fractie van de plannen van het windpark in de Veenkoloniën (300 tot 450MW).

Voor de goede orde: alle gegevens uit onderstaande tabel zijn afkomstig van PONDERA; projectnummer 709003 in opdracht van de overheid. U kunt deze informatie ook inzien op de website; <http://www.windenergie.nl/99/onderwerpen/financien/kosten-en-baten>

Tabel kosten en baten

Post	Uitgangspunt	Bedrag/ jaar
Investering	€ 1.430/kW	
Financiering	Rente: 5% (15 jr)	€ 2.066.542
Onderhoud & verz.	€ 0,011/kWh/jaar	€ 363.000
Grondkosten (priv.)	€ 14/kW/jaar	€ 210.000
Netkosten	€ 11/kW/ jaar	€ 165.000
OZB	€ 18.600/jaar	€ 18.600
Overige kosten		€ 50.000
Saldo kosten		€ 2.873.142
Elektr. verkoop	€ 0,07 (2008)	€ 2.310.000
Subsidie	€ 0,032/kWh	€ 1.056.000
Saldo baten		€ 3.366.000
Resultaat		€ 492.858

*(OZB kan variëren per gemeente)

Samenvatting:

Wat kunnen we lezen uit de tabel. Allereerst dat er op basis van 5 windmolens een exploitatieresultaat is (winst) van bijna 500 duizend EURO per jaar (uiteraard afhankelijk van allerlei factoren zoals gemiddelde windsnelheden/draaiuren).

Ook opmerkelijk is dat in dit bedrag een subsidie van meer dan 1 miljoen EURO is opgenomen. **Conclusie is dan ook dat zonder de subsidie windmolens niet rendabel zijn**, maar uiteindelijk wel voor de agrariërs/grondeigenaren die hun grond verpachten.

Wij willen ons niet wagen aan een berekening op basis van 300MW to 450MW. Maar u kunt zich vast wel voorstellen over wat voor megabedragen dit gaat! Een simpele lineaire benadering komt uit op bedragen tussen 5 en 10 miljoen winst per jaar.

Wij nodigen dan ook de Stichting Duurzame Energie Exploërmond uit om hun visie/uitleg te geven.

De uitspraak: "het windpark geeft een kans op een waardevolle financiële bijdrage voor agrarische bedrijven" is dus een understatement.

Onze conclusie:

WINDENERGIE IS WINDHANDEL

Inspraakformulier windpark De Drentse Monden

Concept Notitie Reikwijdte en Detail

Uw gegevens:

Naam: .....heer /mevrouw

Straat + huisnummer: .. .. .

Postcode + Woonplaats: .. .. .

Telefoonnummer: .. .. .

E-mailadres: .. .. .

U spreekt in als:

- Particulier
- Vertegenwoordiger van organisatie / bedrijf: .. .. .

Uw inspraak:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

U kunt uw inspraakreactie ook uiterlijk 4 augustus 2011 per post sturen naar:
Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt windpark De Drentse Monden, Postbus 223,2250 AE
Voorschoten

Visie van de Gemeente Borger-Odoorn

Veel gestelde vragen en antwoorden

Gemeente Borger-Odoorn

Vragen over plannen windmolenpark in de gemeente Borger-Odoorn

Er zijn plannen voor een groot windmolenpark in het veenkoloniaal deel van de gemeente Borger-Odoorn. Het gaat om een park met een opstelling van 300 tot 450 MW. Bij de gemeente komen nogal wat vragen over dat park binnen. Bij veel mensen blijkt er onduidelijkheid te zijn over de rol die de gemeente hierbij speelt. Ook blijkt dat niet bij iedereen het standpunt van de gemeente Borger-Odoorn over zo'n grootschalig windpark bekend te zijn. We proberen antwoord te geven op de meest gestelde vragen:

1. Is de gemeente voorstander van dit grootschalige park?

Nee, dat is de gemeente niet. Op 9 december 2010 heeft de gemeenteraad van Borger-Odoorn de structuurvisie voor onze gemeente vastgesteld. In die visie is het standpunt van de gemeente als volgt verwoord:

“Vanuit landschappelijke overwegingen heeft de gemeente dan ook bezwaren tegen de realisering van een grootschalig park met tussen de 80 en 200 windmolens. Ook wijst de gemeente op de mogelijke versterking van de bevolkingsdaling in het gebied als gevolg van een realisatie van dit project. De nadelen van een dergelijk grootschalig park zijn in de ogen van de gemeente dan ook groter dan de voordelen.”

2. Hoe kan het dan dat er een startnotitie over het milieuonderzoek wordt gepubliceerd?

En dat er al een informatie-avond is geweest waar de initiatiefnemers samen met twee ministeries een nadere toelichting hebben gegeven?

Op 31 maart 2010 is er een wet van kracht geworden die bepaalt dat het rijk de procedures voor grote windmolenparken (meer dan 100 MW) zelf zal doen. Dat laat men dus niet over aan de gemeente. Dat betekent dat het rijk beslist over het al dan niet mogelijk maken van het park. Het rijk beslist ook over het al dan niet starten van procedures. Niet de gemeente. De gemeente was dan ook niet inhoudelijk betrokken bij de verstrekte informatie.

3. Maar in advertenties over de procedure stond toch ook het logo van de gemeente Borger-Odoorn?

Dat komt omdat wettelijk de gemeente nog wel op een onderdeel een verplichte rol heeft. Namelijk het al dan niet verlenen van de omgevingsvergunning (vroeger: bouwvergunning) voor de windmolens. We zijn wel verplicht dit ook officieel kenbaar te maken.

4. Dan kan de gemeente toch gewoon zo'n omgevingsvergunning weigeren?

Nee, dat kan niet.

De gemeente moet bekijken of de bouwvergunning aan een aantal technische eisen voldoet. Daarnaast moet de gemeente kijken of het past in het bestemmingsplan dat door het rijk is vastgesteld. Als dat het geval is dan moet de gemeente de omgevingsvergunning verlenen.

5. Dus als ik in deze procedure mijn opvattingen officieel wil laten meetellen, dan moet ik bij het rijk zijn?

Dat klopt voor alle procedures met uitzondering van de omgevingsvergunning (zie antwoord op vraag 4). In de bekendmaking over het milieuonderzoek wordt het volgende contactadres genoemd:

Bureau Energieprojecten

Inspreekpunt Windpark de Drentse Monden

Postbus 223

2250 AE Voorschoten

Telefoonnummer: 070-379 89 79

Hier kunt u tot 4 augustus 2011 uw zienswijze op het onderzoek kenbaar maken.

De plannen liggen van 24 juni tot en met 4 augustus 2011 ter inzage in het Klantcontactcentrum in het gemeentehuis en zijn te raadplegen op de website www.bureau-energieprojecten.nl.

6. De gemeente heeft bezwaren tegen een grootschalig windpark. Heeft de gemeente ook bezwaren tegen een kleinschalig park?

Het college heeft besloten een zienswijze op het milieuonderzoek in te dienen waarin het standpunt over het grootschalig park is verwoord.

De gemeenteraad heeft geen uitspraak gedaan over een kleinschalig park. Echter, de wet die op 31 maart 2010 van kracht is geworden beperkt ook hier de rol van de gemeente. Mocht de gemeente weigeren mee te werken aan een kleinschalig park, dan kan de initiatiefnemer zich wenden tot de provincie. De provincie beslist dan over het park.

7. Wat gaat de gemeente nu verder doen?

Wij doen met de provincie Drenthe en anderen mee aan het opstellen van een gebiedsvisie windenergie. De provincie heeft het voortouw genomen om te komen tot zo'n gebiedsvisie windenergie voor het veenkoloniaal gebied van Coevorden, Emmen, Borger-Odoorn en Aa en Hunze. De eerste stappen daarvoor worden gezet met betrekking tot onze gemeente en buurgemeente Aa en Hunze. Dit omdat in deze gemeenten de meest concrete plannen zijn.

8. Waarom doet de gemeente mee aan het opstellen van zo'n visie?

De visie kan een alternatief bieden voor het huidige plan voor het grootschalige park. Het gaat daarbij om heel Zuid-Oost Drenthe en niet alleen om onze gemeente. Als er toch een aantal windmolens in onze gemeente zouden moeten komen, dan kunnen we invloed uitoefenen op waar dan wel of niet deze molens worden geplaatst. Wanneer we vanuit het gebied zelf met een goed verhaal komen zal het rijk dat niet zo maar naast zich neer kunnen leggen.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat in die visie aandacht wordt besteed aan de sociaal-economische omstandigheden in het gebied. Dat betekent dus dat er niet alleen maar wordt geïnvesteerd in windmolens, maar ook in de mensen die in het gebied wonen, in hun omgeving en in hun kansen op werk.

Vindt u uw gezondheid echt belangrijk?

Windmolens kunnen de volgende (mogelijke) effecten hebben op uw gezondheid:

- Slaapstoornissen
- Hoofdpijn en migraine
- Duizeligheid
- Oorsuizen
- Gehoorproblemen
- Misselijkheid
- Uitputting
- Burn-out
- Stemningswisselingen
- Irritatie
- Concentratiestoornissen
- Hartritestoornissen
- Vergrote kans op hartinfarct
- Verstoorde hormonale balans

Dit complex aan effecten is door een Amerikaans onderzoekster, dr Nina Pierpont, het windturbinesyndroom genoemd.

Let wel: deze effecten treden op als u zich binnen 2 kilometer van windturbines van 2 Megawatt bevindt. U kunt zich voorstellen dat bij windturbines van 3 tot 5 Megawatt deze effecten op grotere afstanden spelen. Als er meerdere windturbines bij elkaar worden geplaatst wordt het effect versterkt (pas wanneer windturbines van 2 Megawatt meer dan 2 kilometer van elkaar staan versterken ze elkaar niet meer).

In Australië is men inmiddels zover dat men windmolenprojecten heeft stilgelegd om onderzoek te doen naar deze effecten. Dat geldt ook voor Denemarken en Japan. In Nederland, waar men er altijd prat op gaat voorloper of gidslaan te zijn, doet men of zijn neus bloed.

Wij willen u alleen informeren over de mogelijke effecten; onze intentie is niet om u bang te maken. Voor meer informatie kunt u terecht bij onze medewerkers van Platform Storm.

Wakker liggen van windturbines

Officieel kan het niet: mensen die klagen dat de windmolens in hun buurt 's nachts zoveel lawaai maken dat ze er wakker van liggen. Als ware donquichottes proberen ze hun gelijk te halen bij overheden, windparkexploitanten en de windenergielobby. Tevergeefs, want windenergie, daar kan toch niemand tegen zijn? Toch hebben ze gelijk, zegt Frits van den Berg. Uit zijn onderzoek blijkt dat het geluid van windmolens na zonsondergang sterk toeneemt omdat er dan hogerop meer wind staat. "Hoewel de windlobby lang heeft beweerd dat dit onzin is of het bagatelliseert, zijn de feiten gewoon onweerlegbaar." Frits van den Berg promoveerde enkele jaren geleden aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Het is verbazingwekkend hoe weinig windparkexploitanten afweten van hun eigen 'grondstof', de wind, vindt Frits van den Berg. Uit zijn metingen bij o.a. windpark Rhede blijkt dat het 's nachts aan de grond windstil kan zijn, terwijl het op grotere hoogte wel waait. Overdag is dat niet het geval. Hierdoor draaien moderne, hoge windturbines 's nachts vaak harder dan overdag en maken ze ook meer geluid. Exploitanten hebben dit lang ontkend of gebagatelliseerd. Van den Berg: "Zij baseren hun te verwachten productiecijfers op de gemiddelde windsnelheid op een hoogte van tien meter door het hele jaar heen. Maar windmolens zijn tegenwoordig veel hoger: soms wel tachtig meter. Op die hoogte kan het stevig waaien, terwijl het op de grond bladstil is. Exploitanten zouden dat ook moeten kunnen zien aan hun opbrengst: 's nachts leveren de moderne, hoge turbines juist meer energie dan overdag."

Dag en nacht

Wie op een stille zomeravond in de tuin zit, kan zich niet voorstellen dat het enkele tientallen meters hoger stevig waait. Van den Berg verklaart dit verschijnsel als volgt: "Overdag warmt de zon de luchtlagen op en ontstaat er een instabiele atmosfeer met veel turbulentie. Daardoor zijn de verschillen in wind op de grond en in de hogere luchtlagen niet zo groot. 's Nachts, als de lucht sterk afkoelt, ontstaat er juist een stabiele atmosfeer. De onderste luchtlagen komen tot rust en worden nauwelijks door de wind erboven beïnvloed. Juist in ons klimaat komt dit heel vaak voor."

Eindeloze trein

De stevige wind in de hogere luchtlagen zorgt ervoor dat de wieken van windmolens 's nachts vaak sneller draaien dan overdag. Het geluid dat de stroming van de wind langs de wieken veroorzaakt wordt daardoor luider. Van den Berg: "Het hinderlijke van dit geluid is dat je het constant hoort en dat het fluctueert. Omwonenden van windparken vergelijken het met een eindeloze trein, de branding of een opstijgende 747. Het lijkt ook op het geluid van de bassen die je hoort als je buurjongen zijn muziek te hard heeft staan. Overdag is het geluid minder goed te horen omdat het dan opgaat in de achtergrondgeluiden van het verkeer en ruisende bomen.

Er zijn dan ook geen fluctuaties. 's Dat mensen dit als zo hinderlijk ervaren komt waarschijnlijk doordat het geluid qua toonhoogte en variatie overeenkomt met spraak. Ons gehoor is daar extra gevoelig voor."

Big business

Het stoort Van den Berg dat overheid en exploitanten de klachten van omwonenden afdoen als een 'not in my backyard'-houding. "Dat is gewoon arrogant. Mensen die tot op een tot twee kilometer afstand van een windpark wonen, hebben er wel degelijk last van. Bovendien worden de geluidsnormen echt overschreden. Windparken zijn gewoon big business. Veel exploitanten houden geen rekening met de gemeenschap en de overheid doet daar niets aan. Probeer daar maar eens iets aan te doen als burger. Natuurlijk is het niet zo dat alle omwonenden klagen. Dat is ook niet zo bij alle mensen die onder de rook van Schiphol wonen. Maar de mensen die wel klagen, hebben daar ook echt reden toe. Zelf ben ik geen tegenstander van windenergie, maar ik vind wel dat je je gewoon aan de regels moet houden. Zoals het nu gaat zijn de meeste plannen voor windmolens op het land gedoemd te mislukken en krijgt windenergie ten onrechte een slechte naam. Het is moeilijk plaatsen te vinden waar je dit soort parken kunt bouwen zonder mensen tot last te zijn. Bovendien, zolang we maar doorgaan met meer energie te verbruiken, is de bijdrage van windenergie op land relatief te klein in verhouding tot de geluidsoverlast en de horizonvervuiling die ze veroorzaken."

Doodzonde

Van den Berg heeft zijn onderzoek uitgevoerd als coördinator van de wetenschapswinkel Natuurkunde. Deze dreigt als gevolg van een reorganisatie te verdwijnen. Dat zou doodzonde zijn, vindt hij: "De wetenschapswinkels zijn voor veel groeperingen de enige mogelijkheid om dit soort onderzoek te laten uitvoeren en adviezen in te winnen. Adviesbureaus zijn vaak te duur en werken volgens vaste routines, waardoor soms juist het probleem niet gezien wordt. Bovendien zijn wij volstrekt onafhankelijk. De manier waarop wij werken is zeer laagdrempelig en wordt door de Europese Unie zelfs genoemd als voorbeeld dat in heel Europa navolging zou moeten vinden. We hebben heel veel bijval dat de universiteit sluiting moet voorkomen."

Frits van den Berg (januari 1952, Rotterdam) studeerde Technische Natuurkunde aan de Universiteit Twente. Hij verrichtte zijn promotieonderzoek binnen de Science & Society Group van de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen. Hij is werkzaam als coördinator van de Natuurkundewinkel van deze faculteit.

Zijn promotores zijn prof. dr. ir. H. Duifhuis en prof. dr. A.J.M. Schoot Uiterkamp. Hij promoveerde tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van zijn proefschrift luidt: *The Sound of High Winds: The Effect of Atmospheric Stability on Wind Turbine Sound and Microphone Noise.*

Effecten natuur en landschap

Het veenkoloniale gebied is in Nederland de enige habitat waar de veldleeuwerik (een gedecimeerde vogelsoort) nog in ruime aantallen voorkomt. Maar naast de veldleeuwerik zijn er verschillende andere soorten van de rode lijst die er voorkomen zoals kwartel, kwartelkoning, patrijs, graspieper, roodborsttapuit, tapuit, blauwborst, kneu, koekoek, zomertortel, kramsvogel, boerenzwaluw, huiszwaluw, ringmus en huismus. De geluidsoverlast zal er voor zorgen dat het broedsucces van al deze vogels afneemt omdat ze zich niet meer hoorbaar kunnen maken tijdens de baltsperiode. Uit eerder onderzoek is immers gebleken dat de geluidsoverlast van wegen zorgt dat ook daar het broedsucces sterk afneemt. De stilte in het gebied zal verdwijnen.

In het gebied waar het windpark is gepland en de directe omgeving fourageren 's winters dertig- tot veertigduizend toendrarietganzen. De slaappleaatsen van deze ganzen bevinden zich in het Bargerveen, de Veenhuizer stukken en in Diependal. Als gevolg van de slaap- en foerageertrek, die veelal in het donker plaatsvindt, zullen vele van deze ganzen in aanvaring komen met de masten en wieken van de molens. Voor de honderden wilde zwanen en kleine zwanen geldt hetzelfde. Deze vogels kunnen slecht manoeuvreren als ze eenmaal in volle vlucht zijn, net als vliegtuigen (de KLM had niet voor niets de zwaan in zijn spotje zitten). In onze optiek voldoen de toendrarietganzen bovendien aan de 1% norm waardoor ze extra beschermd dienen te worden.

In het gebied waar het windpark is gepland is veel subsidie gestoken in akkerranden ten behoeve van de bescherming van allerlei akkervogels, waardoor onder andere de populatie van gele kwikstaarten met succes is opgekrikt. Als gevolg daarvan zien we de laatste jaren ook de vestiging van de grauwe kiekendief in het gebied (als uitbreiding van de habitat in Oost-Groningen). Uit onderzoek is bekend dat met name de grote (roof)vogels ten prooi vallen aan windmolens. Het kan niet zo zijn dat enerzijds kosten noch moeite worden gespaard om bedreigde vogelsoorten in het gebied terug te krijgen en te behouden en dat anderzijds die successen met hetzelfde gemak weer om zeep worden geholpen door het plaatsen van windmolens.

Met de komst van Astron werd ter plaatse van deze radiotelescoop een natuurgebied gerealiseerd. Dit natuurgebied was vooral bedoeld om een betere inpassing van de antennes mogelijk te maken en als compensatie voor het verlies van weidevogelgebied. Met name Kieviten en scholeksters, maar ook grutto's zouden het uiteindelijk afleggen in dit gebied. Daar stond echter tegenover dat er door het kwelwater een nat gebied zou ontstaan waardoor er zich een aantal nieuwe vogelsoorten zou vestigen. Dat laatste is al gebeurd. De nieuwe vogels die in het gebied zijn gezien en die er zich deels al hebben gevestigd zijn onder andere tureluur, watersnip, lepelaar, groenpootruiter, witgatje, bontbekplevier, oeverloper, kluut en steltkluut. Bovendien is het aantal eendensoorten dat het gebied aantrekkelijk vindt toegenomen en de absolute aantallen daarvan zijn sterk toegenomen. Daarbij gaat het onder andere om wilde eend, wintertaling, kuifeend, slobbeend, smient en casarca. Ook het aantal zilverreigers dat zich in het gebied heeft gevestigd neemt gestaag toe. Een windpark in de directe omgeving van een dergelijk zich ontwikkelend natuurgebied zal niet gunstig uitpakken.

Daarnaast is het gebied foerageergebied voor ransuil, kerkuil en in beperkte mate steenuil. De kerkuil jaagt op gehoor. Door het continue geluid van windmolens zullen deze vogels niet meer in staat zijn de muizen te horen. Zo gaat een heel gebied verloren voor deze prachtige vogel waarvoor wij ons de laatste decennia hebben ingezet. Het laatste jaar hebben wij al onze uilenkasten uitgerust met camera's zodat we de broedende vogels helemaal niet meer hoeven te storen wat het broedsucces ten goede komt, een investering die dan weer voor niets is geweest. Uit onderzoek is vast komen te staan dat het aantal kadavers dat rond windmolens gevonden wordt, beperkt is. Op grond daarvan wordt dan meestal geconcludeerd dat het nogal meevalt met het aantal slachtoffers. Uit ander onderzoek is gebleken dat kadavers die 's avonds in het vrije veld worden gedeponeerd, de andere ochtend nagenoeg

niet worden teruggevonden omdat ze door predatoren worden opgeruimd. In dat licht bezien is het aantal slachtoffers een veelvoud van de aantallen kadavers die worden gevonden. De flora- faunawet verbiedt het opzettelijk doden of verontrusten van bedreigde vogels.

**Standpunt van de Stichting Platform Storm:
"Stop Windpark de Monden"**

Deze krant wordt mede mogelijk gemaakt door:

Autosalon Weerdinge
 Het adres voor exclusieve, sportieve en classic cars.
 Sponsor van Oldtimer Club Blijham

Westerstraat 201-203   Tel.: +31 (0)599-481 721
 9561 SZ TER APEL   Fax: +31 (0)599-583 503
 e-mail: info@autosalonweerdinge.nl

www.autosalonweerdinge.nl

Jalving catering
 Sporthal de Spont

Sport - spel en ontspanning
 Warm en koud buffet
 Barbecue arrangementen
 Voor zowel uit als thuis.

Beheerder: R. Jalving
 Tel: 0599 65 96 60
 Mobiel: 06 532 24 188
 Email: de-spont@uwnet.nl

Gandhiplein 3
 9501DB Stadskanaal
 WWW.DESPONT.NL

VIA LAAN
 kantoor efficiency

D'C

www.kantoorvanderlaan.nl

Mevr. A.H. Blom	1e Exloërmond	Dhr. G. Dijkhuizen	2e Exloërmond	Fam. A. Goeree	2e Exloërmond
Dhr. G. Davids	1e Exloërmond	Mevr. L. Dijkhuizen-Kone	2e Exloërmond	Fam. A. Meijer	
Mevr. M. Holtjer	Nieuw-Buinen	Mevr. E. Hoiting-de Haan	Nieuw-Buinen	Dhr. Chr. Kamps	2e Exloërmond
Dhr. R. Schuszler	Nieuw-Buinen	Dhr. A.A. Hoiting	Nieuw-Buinen	Fam. Kracht	2e Exloërmond
Dhr. M. Klok	Nieuw-Buinen	Dhr. R. Wubbels	Buinerveen	Fam. R.J. Bos	Nieuw-Buinen
Mevr. N. Klok-van der Vlag	Nieuw-Buinen	Dhr. H.J. Hoiting	Emmen	Dhr. D.J. van Sitteren	Nieuw-Buinen
T. Klok	Nieuw-Buinen	Mevr. A. Drent-Schuur	Nieuw-Buinen	Mevr. A.H. van Sitteren-Bakels	Nieuw-Buinen
Dhr. J. van der Laan	Stadskanaal	Dhr. R. Drent	Nieuw-Buinen	Fam. Klaas en Janneke Kuik	
Dhr. H. Aeilkema	Gass.nijv.mond	Mevr. M. Rademaker	Nieuw-Buinen	Fam. D. Venema	Valthermond
Dhr. B. Kuipers	Nieuw-Buinen	Dhr. H. Wubs	Nieuw-Buinen	Dhr. G. de Jong	2e Exloërmond
Fam. J.G. Krops	2e Exloërmond	Fam. S. Alberts	Nieuw-Buinen	Fam. Q. van Dijk	Nieuw-Buinen
Fam. F.N. en C Breeuwer	Buinerveen	Mevr. R. van der Veen	Nieuw-Buinen	Mevr. I. Kaiser	Gass.nijv.mond
Dhr. K. Joemman	1e Exloërmond	Fam. R. Panneman	Musselkanaal	Mevr. W. Brouwer-Oost	Nieuw-Buinen
Dhr. G. Takkenberg	2e Exloërmond	Dhr. Drs. J. van Noortwijk	Buinerveen	Mevr. E. Hooijer-Ensing	Nieuw-Buinen
Dhr. P.J.N. Stamps	Valthermond	Dhr. A.A. Fischer	Nieuw-Buinen	Dhr. Cor Kloen	
Mevr. M.J. Stamps-Wolters	Valthermond	Dhr. R. Heukels	Nieuw-Buinen	Mevr. Jose Kloen-Mencke	
Dhr. J.M. Schipper	2e Exloërmond	Mevr. E.C. Barthel	Nieuw-Buinen	Dhr. H. Wijers	Drouwenerveen
Dhr. T. Souverein	2e Valthermond	Dhr. J. Mones	2e Exloërmond	Mevr. L. Wijers	Drouwenerveen
Dhr. W. Kamies	Buinerveen	Dhr. J. Beerman	Buinerveen	Dhr. M. Zijng	Valthermond
Dhr. F.J.M. Beerens	Buinerveen	Mevr. D. Beerman	Buinerveen	Fam. G. Ottens	Nieuw-Buinen
Dhr. G.J.M. Martens	Drouwenermond	Mevr. M. Buss	Nieuw-Buinen	Dhr. M. Wehkamp	Nieuw-Buinen
Mevr. C. Martens-den Ouden	Drouwenermond	Dhr. M. Goudriaan	Nieuw-Buinen	Mevr. G. Wehkamp	Nieuw-Buinen
Dhr. J. Kamies	2e Exloërmond	Mevr. M. Goudriaan	Nieuw-Buinen	Dhr. J. Wind	Musselkanaal
Mevr. M. Kamies-Wierbos	2e Exloërmond	Dhr. G. van der Laan	2e Exloërmond	Dhr. K. Schlink	2e Exloërmond
Fam. R. Takken	2e Exloërmond	Dhr. T. Pander	Valthermond	Mevr. I. Schlink	2e Exloërmond
Fam. J.H. Kuipers	Nieuw-Buinen	Mevr. M.A. Satoot de Rootas	Valthermond	Fam. P. Borger	Buinerveen
Mevr. K.J. Schuurman	2e Exloërmond	Dhr. H. Kruize	Drouwenermond	Dhr. O. Luik	2e Exloërmond
Mevr. B. Bruining	2e Exloërmond	Mevr. G. Kruize	Drouwenermond	Dhr. H. Krans	2e Exloërmond
H.W. Gerrits	Nieuw-Buinen	Dhr. H. Kuipers	Nieuw-Buinen	Dhr. R. Haddingh	Nieuw-Buinen
Dhr. H. Petersen	Nieuw-Buinen	Dhr. E. van Beek	Buinerveen	Mevr. L. Robbesom-Schroder	Valthermond
Mevr. B. Petersen	Nieuw-Buinen	Mevr. M. van Beek	Buinerveen	Dhr. M. Brus	Valthermond
Fam. C. Hage	Valthermond	Fam. V. Kaspar	Valthermond	Mevr. L. Brus	Valthermond
Dhr. P. Donker	2e Exloërmond	Dhr. R. Booy	2e Exloërmond	Fam. F.en M.J. van Asperen	1e Exloërmond
Dhr. J. Huiges	2e Exloërmond	F.J. Graventein	Gass.nijv.mond	Dhr. H. Hulsebosch	1e Exloërmond
Fam. A.G. Wansink	Buinerveen	Fam. W. Ebbing	Valthermond	Dhr. R. Blaauw	Nieuw-Buinen
Dhr. S.J.C. Gaastra	1e Exloërmond	Dhr. G.W.H. Moes	2e Exloërmond	Dhr. R.J. Kupers	1e Exloërmond
Mevr. G.T. Schreuder-v/d Heijde	1e Exloërmond	Mevr. E.J. Moes-Wolff	2e Exloërmond	Dhr. J.J. Bruining	Stadskanaal
Mevr. T. Pomp	Nieuw-Buinen	Fam. A.M. en G. Steendijk de Wit	Buinerveen	Dhr. Paul Siepel	Nieuw-Buinen
Dhr. J. Boelsma	Nieuw-Buinen	J.H. Rijstenberg	Nieuw-Buinen	Dhr. K.M.J. van Bijlevelt	Nieuw-Buinen
Fam. M. ten Brinke	Nieuw-Buinen	Dhr. M. Baron	Drouwenerveen	Mevr. E.C. v Bijleveldt-de Bruijn	Nieuw-Buinen
Dhr. G.A.A. Wever	Nieuw-Buinen	Fam. J.H. Collee	Buinerveen	Dhr. G.H.J. de Roo	2e Exloërmond
Mevr. A.K. Krops	Nieuw-Buinen	Stichting Weidevogelbescherming De Monden	Buinerveen	Dhr. H.A. Manning	1e Exloërmond
Dhr. R. van der Wal		Fam. J.J. de Vries	2e Exloërmond	Dhr. J. Vos	2e Exloërmond
Mevr. M. van der Wal		Dhr. H. Krops	2e Exloërmond	Dhr. J.P. Robbesom	Valthermond
Dhr. H. Drenth	Nieuw-Buinen	Mevr. R. Pruijm	2e Exloërmond	Dhr. R.P.G. Jonker	1e Exloërmond
Mevr. J. Drenth	Nieuw-Buinen	M.R. Zijng	Valthermond	Dhr. J. Kroom	
Dhr. W.J.B. van Ingen Schenau	1e Exloërmond	Fam. F. Hulshof	Nieuw-Buinen	Mevr. M. Kroom	
Dhr. H. Krops		Dhr. H. Hulsebosch	1e Exloërmond	Dhr. K. Voshaart	Nieuw-Buinen
Mevr. A. Baart	Gass.nijv.mond	Fam. C.C. Bijlsma	Nieuw-Buinen		

Alle donateurs: Hartelijk bedankt!

Voor donaties kunt u het volgende banknummer gebruiken: Rabobank Borger-Klenceland nr: 1356.49.498
 t.n.v. Stichting Platform Storm. Namens de Stichting: alvast bedankt voor uw gift!

Deze bijlage wordt in
 Musselkanaal en Stadskanaal
 uitgegeven door
 Stichting Dorpsbelangen
 Musselkanaal.

Gratis en vrijblijvend kennismakingsgesprek

GRADATIM
 Praktijk voor counselling

Professionele ondersteuning en begeleiding
 bij stress, crisis, werk, relatie, ziekte, rouw en autisme

gradatim@kpnmail.nl
 telefoon: 06-45618031

Autobedrijf Schoon B.V.
 Electronicaweg 2 - Stadskanaal - Tel. 0599 613380
www.autobedrijfschoon.nl

CHEVAL LIBERTÉ

taicotrailers.nl
 PAARDENTRAILERS
 info: 06 - 19 15 37 12

De Naaidoos
 De meest exclusieve quiltzaak in Nederland

Zuiderdiep 74 - Nieuw Buinen
 (0599) 62 06 76
info@denaaidoos.nl

www.denaaidoos.nl